

CZU:811.135.1'373.23

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.3\(321\).03](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.3(321).03)**ANTROPONIME „COLORATE”: NEGRUL
DIN NUMELE DE FAMILIE****Viorica RĂILEANU**

Doctor în filologie, conferențiar cercetător

E-mail: viorica.raileanu@sti.usm.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7855-3412>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

"Colored" Anthroponyms: *the Black* in the Family Name**Abstract**

Colors, being omnipresent in our daily life, we often meet them in onomastics as well: in the names of plants and animals, toponyms and anthroponyms. Therefore, in the official anthroponymic nomenclature, we attest today the family names: *Albu, Bălan, Căruntu, Laiu, Negru, Smadu, Roșu*, etc. whose formation is based on the names of colors: *alb, bălan, cărunt, lai, negru, smad, roșu*, etc. The colors in the family names originally had the function of a nickname or surname and were assigned to people with specific characteristics. The chromatic term black (or equivalents expressing shades of this "prototype color") was often used in anthroponymy to designate persons, as an allusion to the color of their skin, hair, eyes, etc. Thus, through this study, we aim to inventory, analyse and present some surnames from this category, referring to their documentary attestations and their current records.

Keywords: Anthroponymy, family name, nickname, surname, color, black.

Rezumat

Culorile, fiind omniprezente în viața noastră cotidiană, le întâlnim adesea și în onomastică: în denumirile de plante și animale, toponime și antroponime. Așadar, în nomenclatorul antroponimic oficial, atestăm astăzi numele de familie: *Albu, Bălan, Căruntu, Laiu, Negru, Smadu, Roșu* etc. care au la baza formării lor numele de culori: *alb, bălan, cărunt, lai, negru, smad, roșu* etc. Culorile din numele de familie au avut inițial funcția de poreclă sau supranume și erau atribuite unor persoane cu particularități specifice. Termenul cromatic *negru* (sau echivalentele care exprimă nuanțe ale acestei „culori-prototip”) a fost des folosit în antroponimie pentru a desemna persoane, ca o aluzie la culoarea pielii, a părului, a ochilor lor etc. Astfel, prin acest studiu, ne propunem să inventariem, să analizăm și să prezentăm unele nume de familie din această categorie, făcând referințe la atestările lor documentare și la înregistrările lor actuale.

Cuvinte-cheie: antroponimie, nume de familie, poreclă, supranume, culoare, negru.

Culorile reprezintă niște proprietăți inalienabile ale tuturor obiectelor din lumea noastră. Ele sunt omniprezente și, nu întâmplător, au format obiectul de studiu pentru mulți cercetători din domeniul artei, psihologiei, lingvisticii etc. Definirea culorilor este foarte dificilă, având în vedere faptul că un ochi sănătos percepe până la zece milioane de culori diferite, iar industria prezentului este capabilă să producă obiecte în cinci sute de mii de nuanțe de culori (Cernea, Constantin, 1977). Unul dintre primii cercetători români care a studiat culorile a fost academicianul și folcloristul Simion Florea Marian, în lucrarea *Cromatică poporului român* (București, 1882).

În mod surprinzător, numele de culori sunt foarte frecvente în onomastica românească pentru a denumi plante, animale, toponime, antroponime. *Albu, Bălan, Căruntu, Lai, Murgu, Negru, Roșu, Suru, Șargu* etc. sunt doar câteva nume de familie care au la bază nume de culori. În antroponimie, funcția inițială a culorilor era cea „de supranume sau poreclă, atribuită ca o aluzie la culoarea pielii sau a părului” (Ionescu, 1993, p. 66). În latină, engleză, franceză etc. cu aceeași funcție, atestăm *Albinus; White; Leblanc, Blanchet* „alb”; *Niger; Black, Lenoir* „negru”; *Rufus; Riddish, Roux, Leroux, Rousset, Rousseau, Roussel, Rousselet* „roșcat” etc.

Culoarea neagră este una dintre cele mai des întâlnite culori în antroponimie. J. André susține că „limbile moderne n-au decât un singur termen pentru denumirea culorii negre, deoarece sunt greu de observat nuanțele ei. Astfel, în limba franceză există numai termenul de *noir*, iar în limba germană termenul de *schwarz*” (1949, p. 114). Nuanțarea se face numai prin comparare. De exemplu, „în terminologia pastorală românească *negru* se referă la două nuanțe, după vârsta oilor. Când mielul e mic are blană neagră și se spune *negru, neagră, negru(ă)*. Dar când mielul ajunge oaie și cu lâna mare, culoarea devine, din cauza soarelui, mai deschisă. Faptul se poate verifica cu termenul *lai, laie, lăi* „negru”, cuvânt care există și în albaneză, provenind, ca și la noi, de la coloniștii veniți din sudul Italiei” (Giuglea, Kelemen, 1966, p. 215). Astfel, pentru culoarea neagră, în funcție de anumiți factori, se atestă o varietate de nuanțe. Or, textiliștii experimentați deosebesc până la 100 de nuanțe ale acestei culori.

Din punct de vedere etimologic, *negru*¹ este moștenit din latină (< *niger, -gra, -grum*) și este definit în dicționare astfel: **1.** Care este de culoarea cărbunelui, a smoalei, a funinginii; de culoarea cea mai întunecată. **2.** (*despre oameni*) Care are părul, pielea, ochii de culoare închisă; brunet, oacheș, smolit, negricios; (*figurat*) trist, melancolic, nefericit. **3.** Care face parte din rasa ce se caracterizează prin culoarea foarte închisă a pielii. **4.** (*popular*) Care este murdărit; plin de murdărie; murdar. **5.** Care este lipsit de lumină; întunecat; întunecos; obscur. **6.** (*figurat*) Care are caracter negativ; rău; odios, insuportabil.

¹ *Bălan* este un eufemism folosit pentru „drac, diavol”.

Negru are o mare frecvență în limbă, fiind o bază generatoare de numeroase creații interne: *negreală, negreată, negreț, negricios, negrișor, negriu, negrui, negruș, negrușor, negruț* etc., totodată este și o componentă a multor unități frazeologice și expresii: *negru pe alb, a i se face negru în fata ochilor, a vedea totul în negru, cât negru sub unghie, a avea inima neagră, a avea zile negre* etc. (Moroianu, 2011, p. 223).

În antroponimie, *Negru* a fost atestat ca prenume laic. Prenumele, purtat foarte des în trecut, reflecta o veche tradiție românească. Îl regăsim, sporadic, în actele emise de cancelaria Moldovei din prima jumătate a secolului al XIV-lea, care consemnează pe întemeietorii și pe mai marii unor sate, juzi și cnezi, inclusiv din spațiul dintre Prut și Nistru, „cum ar fi Vlad Dolhici, Jula și Stăilă, *Negru Iuga...*” (Burac, 2002, p. 195). În documentele slavo-române sunt atestate diferite forme ale prenumelui *Negru*: *Negra*, la 1421; *Negra/Negri/Negri*, de 26 de ori, la 1408, 1409, 1414 etc.; *Negre* „Ivul, fratele lui Danciul stolnicul și nepotul lui, *Negre*”, la 1441; *Negrina*, de 8 ori, la 1409, 1410; *Negrilo*, la 1434, 1445; *Negrili*, la 1456; *Negrila*, de 47 de ori, la 1427; *Negrilașa*, la 1437, 1438, 1810. În aceeași perioadă, la 1446, atestăm și prenumele feminin *Negrita* „Stanciul Cormohuz și sora sa *Negrita*, copiii popei Ilias” (cf. Corneliu Reguș, Aspazia Reguș, 1974, p. 501).

Fiind în antiteză cu *Albu(l)* (EMR, I, 1887, p. 761), se întâmpla ca una și aceeași persoană să fie numită *Negrul* și *Albul* sau *Bălan*², unul nume de botez și celălalt poreclă (vezi și numele antitetic *Harap-Alb*, literalmente *negru-alb*). Totuși, omul *negru* și omul *alb*, cel rău și cel bun, sunt semeni, dar nu sunt asemenea.

Prin supranumele *Negru* se putea reda atât culoarea închisă a pielii, a părului, a ochilor, cât și rapacitatea sau brutalitatea unui individ. Or, *negru* era unanim impregnat cu o semnificație negativă și era adesea folosit pentru a reprezenta răul. Nu întâmplător, în unele cazuri, *Negru* îl avem indicat drept corespondent al „unui om rău”. Este și cazul lui *Negru Vodă*, supranumit și *Radu Negru* sau *Radul Negrul Voievod*, fondatorul și primul domn al Țării Românești, căruia, potrivit legendei, i s-a spus în felul acesta – *Negru(l)* – din cauza firii sale (Cf. Djuvara, 2007, p. 126).

Prin studiul de față ne propunem să inventariem și să analizăm numele de familie românești, dar și echivalentele antroponimice de origine străină, atestate în documente și înregistrate în nomenclatorul oficial actual al Republicii Moldova, care au în structura lor termenul cromatic *negru* sau cuvinte echivalente care exprimă nuanțe ale acestei „culori-prototip” (Stanțieru, Codreanu, 2017, p. 37).

Numele de familie *Negru/Negrul*, purtat astăzi de **5228/10** persoane, este unul dintre cele mai populare 100 de nume de familie atestate în Republica Moldova³.

² *Bălan* este un eufemism folosit pentru „drac, diavol”.

³ Conform datelor statistice, numele de familie *Negru* se întâlnește în 251 (din cele 1681) de localități din Republica Moldova.

Numele este înregistrat în documentele moldovenești începând cu sec. al XV-lea: Fetea *Negru*, martor în sfatul domnesc, la 1440; Cârstea cel *Negru*, la 1495; Duma *Negru*, vornic, bunicul lui Scânteia cel Bătrân, Oane, Danciul, la 1433; Giurgiu *Negru*, stăpân pe Iezerul Roșu la Cahul, vornic în sfatul domnesc, la 1403; Iacuș *Negru* (Iacuș Pântecosul), boier în sfatul domnesc, la 1435; Ion *Negrul*, la 1620; Iuga *Negru*, la 1443; Mihailo *Negru*, jude, la 1502; *Negru*, paharnic, la 1465; Șandru *Negrul* (*cel Negru*), boier, vărul lui Sima logofăt, la 1483 etc. (cf. Gonța, 1995). În recensămintele din 1772-1773 și 1774, ținutul Orhei-Lăpușna, atestăm numele de familie *Negru* (MEF, 1975, p. 414, 415, 416, 419, 425, 445, 452, 468), *Negrul* (MEF, 1975, p. 442, 463), *Negriță* (MEF, 1975, p. 433), *Negroai* (MEF, 1975, p. 424).

De la acest „nume-tulpină” – *Negru* – au derivat și atestăm astăzi o multitudine de forme și variante, înregistrate ca nume de familie: *Anegroaie* – 7⁴, *Negre* – 21, *Negrea* – 253, *Negrean* – 136, *Negreanu* – 17, *Negreața* – 4, *Negreață* – 31, *Negrei* – 261, *Negreico* – 4, *Negresco* – 25, *Negrescu* – 931, *Negrescul* – 56, *Negrețcaia* – 12, *Negrețchi* – 20, *Negrețculov* – 7, *Negrețkaia* – 1, *Negrețki* – 3, *Negri* – 18, *Negrici* – 15, *Negriciuc* – 23, *Negrienko* – 3, *Negriev* – 2, *Negrii* – 67, *Negrila* – 2, *Negrilă* – 5, *Negritu*⁵ – 127, *Negrițova* – 1, *Negroii* – 14, *Negroiu* – 6, *Negrus* – 49, *Negrușa* – 76, *Negrușceac* – 7, *Negrut* – 1, *Negrută* – 1, *Negruța* – 1198, *Negrută* – 284, *Negruți* – 6, *Negruțiu* – 2, *Negruți* – 9, *Negruțov* – 3, *Negruțova* – 2, *Negra* – 24 etc. Majoritatea sunt derivate cu ajutorul sufixelor: *-ean(u)*, *-escu*, *-eț*, *-ici*, *-ilă*, *-oi*, *-uș*, *-uț* etc. Pentru unele formații am putea avea un transfer semantic de la apelativ la nume propriu, fără să fie exclusă derivarea de la numele propriu (cf. *Negrilă*, *Negritu*, *Negrușa*, *Negruța* etc.).

Numele de familie *Negre* este unul dintre cele mai vechi nume din Moldova. „Chiar de la începutul secolului al XIV-lea, un *Negre* vornicul figurează în istorie (...) între cei 12 boieri mari, consilieri ai lui Alexandru cel Bun. (...) În hronicele și hrsoavele rămase de la străbuni, numele de *Negre* apare ades ca proprietari de moșii Negrești, ca oameni însemnați pe timpul lor, și ades ca victime ale urgiilor domnești.” (Alecsandri, 1976, p. 164-165). Numele de familie *Negre*, *Negri*, *Negrii* provin de la genitivul *a Negrei*, asemenea lui *Negruți*, care provine de la genitivul *a Negruței* (Constantinescu, 1963, p. XXIX). În pronunție populară, cu *-i* și cu omiterea articolului *-a*, atestăm *Negri*, *Negruți*, ultimul scris și în formă italianizată *Negruzzi*. La fel, „de la genitivul feminin *a Negrei*, prin mutarea accentului, a provenit și numele actual *Negréi*” (Cosniceanu, 2004, p. 146).

Ca element de compunere, *negru* este atestat în câteva nume de familie: *Banegru* – 10, *Bounegru* – 475 (cu variantele: *Boinegri* – 15/*Bounegra* – 5/*Bovnegra* – 2), *Negruvodă* – 29 (cu variantele: *Negrivoda* – 92/*Negrivodă* – 7/

⁴ Cifra reprezintă numărul de purtători ai numelui de familie din spațiul Republicii Moldova, atestat în prezent în nomenclatorul antropomic.

⁵ Prenume vechi (*nomina omina*) care trebuia să-i ocolească pe purtători de piaza rea, deochi, moarte, boală etc. (Constantinescu, 1963, p. LII).

Negruvoda – 1/*Negru-Vodă* – 16) etc., care, cu siguranță, au câte o semnificație ascunsă, ca și cea din numele *Mălai-negru*, care desemna un om „lacom și avar” (Constantinescu, 1963, p. LII).

În antroponimie, unele nume de familie, chiar dacă nu-l au pe *negru* în structura lor, fac totuși o raportare la această culoare. Astfel de nume sunt:

Arapu – 632, *Arap* – 353, *Arapova* – 25, *Arapov* – 12, *Arapan* – 542, *Arapanu* – 4, *Arapoglu* – 6, *Harapu* – 3, *Harapciuc* – 23 etc. < *arap*, formă populară a numelui etnic *arab*, care, prin generalizare, a căpătat sensul „om cu pielea și părul de culoare neagră; (fig.) cineva foarte negru la față, smeard; bărbat oacheș”; cf. expresia *Pe arap, cât de mult îl vei spăla, tot negru va rămâne* (Botezatu, Hîncu, 2001, p. 218).

Bîzgu – 385, *Bîzgan* – 349, *Bîzga* – 164, *Bîzgă* – 3, *Bîzgul* – 4, *Bazga* – 61 etc. < *băzga*, poreclă la ardeleni, „cu mustățile și sprâncenele mari și negre” (Pașca, 1936, p. 174).

Brun – 1, *Brunescu* – 10, *Brunov* – 5, *Brunea* – 2, *Brunețchi* – 7, *Bruno* – 3 < *brun*, despre oameni care au pielea negricioasă și părul negru.

Caceaun – 7, probabil din expresia „negru, ca ceaunul” (cf. Constantinescu, 1963, p. 424).

Calo – 7, *Callo* – 4 < țig. *calo* „negru”, care a format „în română substantivul *călău*” (Zafiu, 2010, p. 48).

*Cioară*⁶ – 345, *Cioara* – 77, *Cioarî* – 3 etc. < *cioară* „epitet dat unui om brunet, oacheș; poreclă dată persoanelor negricioase, în particular țiganilor” (Scriban, 1939, p. 280; Mihăilă, 1979, p. 10). Numele este atestat „în Moldova la 1442, febr. 24, prin antroponimul *Čorra*, iar în Țara Românească la 1511, martie 22” (Pleşca, 2023, p. 62).

Corbu – 393, *Corban* – 16, *Corba* – 1, *Corbul* – 3 etc. < *corb* „pasăre cu penele negre”. Evident, numele este o metaforă ce se referă la culoarea păsării, pentru a desemna un om cu tenul de culoare închisă, având semnificația „negru, foarte negru; brunet”, dar și „om negru” (David, Marc, 2015, p. 19; 108). Așa se explică și supranumele românesc *Corbea*, cunoscut mai ales datorită unui viteaz haiduc pomenit în balade⁷. Semnificația „negru” pentru cuvântul *corb* este bine cunoscută din comparațiile frecvente în creația noastră populară *negru ca un corb, negru ca pana corbului*, adică „foarte negru” etc.

Cănilă – 21, *Canea* – 4; < *a căni* „a vopsi (în negru), mai ales părul”; (cf. *căneală* „vopsea neagră; negreală; funingine” (David, Marc, 2015, p. 14).

Dihor – 52, *Dihore* – 8, *Dihori* – 10 „om negru; cu părul negru”. Numele este o metaforă care face aluzie la culoarea blânii dihorului (Pașca, 1936, p. 223).

Gai – 2, *Gaiu* – 98, *Gaiuc* – 5; < *gai, gaie* (din vsl. *galŭ* „murdar”, adică „negru”) (Scriban, 1939, p. 537); „(reg.) negru” (DAR, 2002).

⁶ Foarte des folosit și *Pasăre*, sinonim cu *Cioară*. În calitate de nume de familie, *Pasăre* este purtat de 10 persoane.

⁷ Balada „Corbea Haiducul” este răspândită în Moldova, Muntenia și Banat și cunoaște mai multe variante.

Glanț – 1; < *glanț* „om mic și negru” (Pașca, 1936, p. 245).

*Lai*⁸ – 147, *Laiu* – 109, *Lae* – 56, *Laie* – 25; < *lai, laie* „negru, neagră” (Iorga, 1938, p. 6, 7, 14; Densusianu, MCMXV, p. 117). Conform datelor, cuvântul *lai* evocă diferite nuanțe de negru sau de gri și era utilizat pentru a defini nu numai lâna oilor, ci și părul oamenilor, precum și țesăturile sau îmbrăcămintea (Șăineanu, 1929, p. 354; Scriban, 1939, p. 725; MDA, 2010). Cf. și *Laiotă*, format de la rom. *Laiu* (v. Iorga, 1938, p. 14).

Meli – 4, *Melu* – 1; < gr. μέλας „negru” (Constantinescu, 1963, p. 444).

Mura – 784, *Mură* – 19, *Murea* – 94, *Muraș* – 74, *Murin* – 64, *Murineț* – 13, *Murii* – 12; < *mur* „închis la culoare; (rar) negru-lucios”. Cf. și hidronimul *Mureș*.

Ochișan – 99, *Ochișanu* – 8, *Ochișev* – 8, *Ochișeva* – 4; < *oacheș* „(despre oameni) cu pielea feței de culoare închisă și cu ochii, părul și sprâncenele negre; brunet, brun; *p. ext.* (despre pielea, tenul, capul omului) de culoare închisă, care bate în negru”. Este format din *ochi* și suf. *-eș*.

Porumbac – 14 „(fam.) țigan” (Șăineanu, 1929, p. 498).

Pupăză – 69, *Pupăzan* – 12, *Pupăza* – 14, *Pupazan* – 16, *Pupaza* – 2, ca și *Coțofană*, identic, din punct de vedere semantic, cu *Cioară* (vezi *supra*), i se spunea „unuia negru la față”. Această sinonimie „onomastică” este produsul unui fel de eufemism ironic. În cazul dat, aluzie se face la materialul „murdar”, deci „negru”⁹, din care-și face pupăza cuibul (Mercaș, 1940-1941, p. 305).

Smedu – 4, *Smadu* – 1; < *smead* (var. *smad*), culoarea tenului unei persoane cu piele maronie, „brunet” (Cihac, 1879, p. 351); „oacheș” (Scriban, 1939, p. 1214).

Smola – 13, *Smoleac* – 136, *Smoleaneț* – 2, *Smolei* – 3, *Smolici* – 2, *Smolii* – 9 etc.; < *smoală* „(despre persoane) care are părul negru și pielea de culoare închisă; negricios; oacheș; brunet” (David, Marc, 2015, p. 8).

Tuceac – 342, *Tuceacov* – 117, poreclă a unui om „tuciuriu” (Dumitra Neda-Surdu). Cf. derivatul *tuciuriu* (peior.) „(despre piele, ten) de culoare tuciului” (MDA, 2010).

Țigan – 1, *Țiganu* – 42, *Țigănaș* – 10, *Țigănaș* – 40, *Țigănescu* – 10, *Țigănuș* – 2 etc.; < *țigan*, poreclă referitoare la culoarea închisă (tuciurie) a tenului/pielii unei persoane (Constantinescu, 1963, p. XLIX).

Bîrnaz – 370/ *Barnas* – 3; < *bărnaci* (< magh. *barnás*) „(reg.) despre culoarea feței și a ochilor; *p. ext.* (despre oameni) negricios, oacheș”.

Pentru numele *Negru* atestăm în nomenclatorul antroponimic actual și echivalente antroponimice de origine străină, or, „contactele cu alte limbi n-au afectat structura internă a antroponimiei naționale, ele având ca rezultat doar niște împrumuturi de nume și de forme, dar și acestea ulterior adaptate, acomodată în

⁸ Numele, cât și variantele, ar putea fi și un hipocoristic, format prin afereză, de la prenumele *Nicolae*.

⁹ Cf. *rufe negre* pentru *rufe murdare*.

limba română” (Răileanu, 2022, p. 116). Astfel, atestăm, spre exemplu: *Cara*¹⁰ – 3756 < tc. *Karâ*; *Șvarț* – 105 < germ. *Schwarz*; *Fechete* – 3, *Fechet* – 2 < magh. *Fekete*; *Mavro*¹¹ < gr. *Μάυρος* etc. „Știind că în cancelaria domnească a Moldovei mai multe nume de locuri, ape și sate au fost slavizate (comp.: *Cerna/Ciorna* a fost tradusă din *Valea lui Negrea*, *Cervlenul* din *Roșu*, *Dâscova* din *Dașcu*, *Cobâla/Cobale* din *Iapa*, *Crasna* din *Frumoasa*, *Peresecina* din *Porosocica*, *Bistrița* din *Repedea* ș.a.)” (Postică, 2015, p. 27-28), suntem în drept să considerăm, în acest context, că numele de familie *Cernîi*, *Cernea* pot fi doar niște variante traduce și nu echivalente slave ale numelor indigene, autohtone *Negru*, *Negrea*. Or, cunoaștem că de-a lungul timpului au fost traduse, în mod tendențios, și alte nume de familie: *Morarul* > *Melnic*, *Cojocarul* > *Cușnir*, *Pădurarul* > *Lisnic*, *Fierarul* > *Cuzneț*, *Olarul* > *Goncear*, *Lemnarul* > *Stolear* sau *Plotnic*, *Vierul* > *Sadovnic*, *Rotarul* > *Colesnic*, *Dogarul* > *Bondari*, *Bălanu* > *Belâi*, *Negru* > *Ciornâi* etc. (cf. Răileanu, 2022, p. 144). Or, „documentele anterioare secolului al XIX-lea, inclusiv materialele recensămintelor din 1772–1773 și 1774, nu includ niciun nume de familie *Colesnic* sau *Melnic* în localitățile de astăzi, cu cea mai mare frecvență a numelor respective. Nici pomină în documentele vechi de *Belâi* și *Ciornâi* pentru satele în care apar aceste nume astăzi. Traducerile și denaturările de tot soiul intervin mai cu seamă în sec. al XIX-lea. Acestea devin procedee active și de aplicare intensă în primele decenii ale sec. al XX-lea, precum și în perioada postbelică.” (Eremia, 2012, p. 116).

Cu timpul, *negrul* folosit în desemnarea numelor de familie s-a estompat, iar cuvintele echivalente care exprimă nuanțe ale acestei culori se regăsesc doar în dicționarele de regionalisme și arhaisme. Însă, pentru a fi demni purtători ai numelor colorate în „negru”, transmise, prin afiliere, de la înaintași, trebuie să le cunoaștem semnificația lor inițială, pentru că fiecare nume are câte o „poveste” de spus.

Referințe bibliografice:

ALECSANDRI, Al. Notele la Dumbrava Roșie. În: *Poezii*. Iași: Editura Ion Creanga, 1976.

ANDRÉ, J. *Etude sur les termes de conteur dans a langue latine*. Paris: Librairie C. Klincksieck, 1949.

BURAC, C. *Ținuturile Țării Moldovei până la mijlocul sec. al XVIII-lea*. București: Editura Academica, 2002.

¹⁰ *Cara* este atestat și ca element de compunere în structura unor nume de familie (vezi Răileanu, 2014, p. 101-103).

¹¹ În special, atestat ca element de compunere în structura unor nume de familie (vezi Răileanu, 2014, p. 105).

CERNEA, Paul, CONSTANTIN, Florica. *Vederea culorilor*. Craiova: Editura „Scrisul Romanesc”, 1977.

CIHAC, A. *Dictionnaire d'étymologie daco-romane: éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais*. Mayence: Imprimerie J. Falk III, 1879.

CONSTANTINESCU, N. A. *Dicționar onomastic românesc*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963.

COSNICEANU, Maria. *Nume de familie (din perspectivă istorică)*. Vol. I. Chișinău: Pontos, 2004.

DAR = BULGĂR, Gh., CONSTANTINESCU-DOBRIDOR, Gh. *Dicționar de arhaisme și regionalisme*. București: Editura Saeculum Vizual, 2002.

DAVID, Mihai, MARC, Octavian. *Cuvinte aproape uitate*. Onești: Magic print, 2015.

DENSUSIANU, Ovid. *Antologie dialectală*. București: Atelierele grafice SOCEC & Co., MCMXV.

DJUVARA, Neagu. *Thocomerius-Negru Vodă, un voivod de origine cumână la începuturile Țării Românești: cum a purces întemeierea primului stat medieval românesc dinaintea de „descălecătoare” și până la așezarea Mitropoliei Ungrovlahiei la Argeș: noi interpretări*. București: Editura Humanitas, 2007.

EMR, I = PETRICEICU-HASDEU, B. *Etimologicum magnum romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*. Tomul I. București: Stabilimentul grafic SOCEC & TECLU, 1887.

EREMIA, Anatol. Arealul onomastic Sângerei. Numele de familie: originea, structura derivațională, semnificația (I). În: *Philologia*, 2012, nr. 3-4, p. 114-125.

GIUGLEA, G., KELEMEN, B. Termenii privitori la culori în latină, cu referință la limbile romanice. În: *Cercetări de lingvistică*, Cluj, 1966, nr. 2, p. 215-220.

GONȚA, Alexandru I. *Documente privind istoria României. A. Moldova, veacurile XIV-XVII (1384-1625). Indicele numelor de persoane*. București: Editura Academiei Române, 1995.

IORGA, N. *Nume de botez la români*. București, 1938.

MDA = *Micul dicționar academic*, ediția a II-a. Academia Română, Institutul de Lingvistică. București: Editura Univers Enciclopedic, 2010.

MEF = *Moldova în epoca feudalismului. Recensământul populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*. Vol. VII, partea II. Chișinău: Editura Știința, 1975.

MERCAȘ, D. Porecle din Bunești (Fălciu). În: *Buletinul Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide”*, Iași, 1940-1941, nr. 7-8, p. 304-309.

MIHĂILĂ, G. *Cultura și literatura și literatura română veche în context european. Studii și texte*. București: Editura științifică și enciclopedică, 1979.

MOROIANU, Cristian. Originea și evoluția numelor de culori. Dublete etimologice „cromatice”. În: I. Nedelcu, A. Nicolae, A. Toma, R. Zafiu (eds.). *Studii de lingvistică. Omagiu doamnei profesoare Angela Bidu-Vrânceanu*. București: Editura Universității din București. p. 223-231.

PAȘCA, Ștefan. *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului*. București: Imprimeria Națională, 1936.

PLEȘCA, Ecaterina. Cuvinte de substrat examinate din perspectiva geografiei lingvistice (III). În: *Philologia*, 2023, nr. 2, p. 52-66.

Postică = *Lăpușna: studii de istorie și arheologie*. Coord. știint.: Gheorghe Postică. Chișinău: Masterprint, 2015.

Botezatu, Hîncu = *Dicționar de proverbe și zicători românești*. Alcătuire, prefață de Grigore Botezatu și Andrei Hîncu. București – Chișinău: Litera Internațional, 2001.

RĂILEANU, Viorica. Éléments de compositions turcs et grecs dans les anthroponymes. În: *Studii și cercetări de onomastică și lexicologie* (SCOL). Craiova: Editura SITECH, 2014, anul VII, nr. 1-2, p. 100-105.

RĂILEANU, Viorica. *Tipologia numelui de familie: semantică și structură*. Chișinău: Editura UNU, 2022.

REGUȘ, Corneliu, REGUȘ, Aspazia. Antroponimele masculine în documentele slavo-române emise de cancelaria Moldovei între anii 1388-1456 (I). În: *Studii și cercetări de lingvistică* (SCL), 1974, nr. 5, p. 497-509.

SCRIBAN, August. *Dicționarul limbii românești. (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincialisme)*. Ed. I-a. Iași: Institutul de arte grafice „Presa Bună”, 1939.

STANȚIERU, Svetlana, CODREANU, Aurelia. Nume proprii în terminologia cromatică. În: „Tradiție și inovare în cercetarea științifică” Colloquia Professorum din 29 septembrie 2016, 6, Bălți, Moldova, 29 septembrie 2016. Bălți, Editura: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2017, p. 37-41.

ȘĂINEANU, Lazăr. *Dicționar universal al limbii române*. Ediția a VI-a. Craiova: Editura „Scrișul românesc” S.A., 1929.

ZAFIU, Rodica. *101 cuvinte argotice*. București: Humanitas, 2010.

Notă: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.01 *Valorificarea științifică a patrimoniului lingvistic național în contextul integrării europene*, Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”.